

Gråstenæble

Karsten Hansen: "Ævlerier" – 8 af 15

Gråstenæble

Der er mange gode æbler i Danmark – men Gråstenen har en særlig plads i historien. Man kan nok aldrig bevise hvor sorten kommer fra, men en af historierne siger, at den er sået som kerne i slotshaven ved Gråsten slot. En anden at gods-ejer Ahlefeldt's bror sendte podkviste hjem fra Italien under sin dannelsesrejse i år 1667. Ingen af historierne behøver at være rigtige, og meget tyder på, at sorten oprindeligt er fransk, men vi ved med sikker-

hed at den er beskrevet på tysk i 1788 af Hirschfeld, som kalder den Gravensteiner. Den var med i den kongelige frugtræsplanteskoles katalog i 1795 og er beskrevet rigtig mange gange siden.

Under borgerkrigstiden og i tiden efter nederlaget i 1864 blev det næsten umuligt for dansktalende at sige Gravensteiner og navnet ændredes til Gravenstener og senere Gråstenæble. Så når digteren Ludvig Holstein (ikke Holsten!!) skriver om en Gravensten som smager "af bækken ved min faders gård og mulden i hans ager", er navnet en del af kampen om danskhed i Sønderjylland.

Gråsten er en af de få rigtig gamle sorter, som stadig er i kommerciel dyrkning og sælges af de fleste supermarkeds kæder. Det er dog som oftest den røde Gråsten – for vi holder nu engang mest af røde æbler!! Der findes rigtig mange forskellige Gråstentyper blandt andet fordi man i 1800-tallet mente, at Gråsten var så ædel en sort, at den kunne frøformeres uden at ændre sig. Det kan den selvfølgelig ikke, men det gav en lang række lokalsorter som minder om Gråsten og ofte også bærer navnet (Blodrød Gråsten, Gråsten Ramløse, Gråsten Høvdinggård, Gråsten Crimson og mange flere). Fælles for dem alle er at de er store, plumpe æbler med lidt groft og løst kød, som er meget saftigt og velsmagende. De har oftest en kort stilk og en lang holdbarhed, dog ikke uden at miste smagen. Træet er ikke det allersundeste, men når det kommer lidt op i alderen trives det fint og bliver et stort træ. Det bærer ikke meget i de unge år – men til gengæld rigeligt og stabilt senere i livet. Gråstenæbletræer er værd at eje, og de ejer en plads både i den Sønderjyske historie og Danmarkshistorien i så høj grad, at man for nogle år siden valgte netop Gråsten til Danmarks nationalæble.